

Nr. 4(104)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2020. gada 6. aprīlis

BIBLIOTĒKA KRĪZES SITUĀCIJĀ

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Marts atnesa Latvijai ārkārtas situāciju, kas radīja bažas un pamazām paralizēja visu dzīvi. Izņēmums nebija arī mūsu bibliotēka, kura vēl līdz pēdējam centās apkalpot savus lasītājus. Taču tad, kad situācija palika vēl nestabilāka, bibliotēkai nācās slēgt klātienes pakalpojumus. Vēl iespējams 11. martā savās telpās noorganizēt Salaspils novada un Pierīgas reģiona bibliotēku darbinieku semināru ar prezentācijām, ekskursiju un radošām nodarbībām. Taču tad pēkšņi viss mainījās. Iestājās klusums pirms vētras. Un ilgi nebija jāgaida, kad Ministru prezidents Krišjānis Kariņš, sakarā ar koronavīrusa izraisītās slimības COVID-19 pandēmiju, valstī izsludināja ārkārtas stāvokli ar daudziem ierobežojumiem, tai skaitā, sociālo distancēšanos, un

aicināja izvērtēt iespēju nodrošināt darbu attālināti.

Bibliotēka reaģēja nekavējoties: tika nodrošināti roku dezinfekcijas līdzekļi, darbiniekiem nodotas instrukcijas turpmākajam darbam un izanalizētas iespējas nodrošināt darbu attālināti.

Šobrīd, pateicoties ātrai direktores reakcijai un situācijas novērtējumam, bibliotēkā darbs nav apstājies. Neskaitot lasītāju apkalpošanu, visas nodaļas strādā ierastā ritmā ar neierastām metodēm. Tā piemēram, Braila raksta nodaļas redaktori, strādājot mājās, izmanto viedtālruņus, lai nodrošinātu attālinātu salasīšanu. Tāpat kā Braila raksta grāmatas arī audiogrāmatas top ierastā ritmā, ticībā, ka situācija valstī drīz uzlabosies.

Neskatoties uz aizvērtām durvīm, mēs turpinām strādāt, tāpēc droši zvaniet, rakstiet, ja ir kādi jautājumi!

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

IESKATS

LASĪTĀJU APKALPOŠANAS NODAĻĀ

Līga Daudzvārde

LAN vecākā bibliotekāre

«Šodien, rīt vai citudien. Labi, ka vēl ir bibliotēka.»

(Vizma Belševica «Bille dzīvo tālāk»)

Kā jau tika informēts, ar 18. martu bibliotēka ir slēgta apmeklētājiem, bet tas nenozīmē, ka Lasītāju apkalpošanas nodaļa ir palikusi bez darba. Bez šaubām, šajā laika posmā nenotiek iepriekš plānotie pasākumi, nenotiek lasītāju apkalpošana ne abone-

mentā, ne lasītavā — netiek izsniegtas grāmatas, žurnāli, mūzikas CD, nav pieejami datorpakalpojumi un internets. Toties notiek darbs ar krājumu — tiek izvērtēta krājumā esošā literatūra, tiek atlasītas nolietotās un saturā novecojušās grāmatas norakstīšanai, lai atbrīvotu plauktus jauniegūto grāmatu izvietojšanai. Tāpat arī tiek apzināti lasītāji — parādnieki.

Tāpat tiek sagatavotas un nosūtītas audiogrāmatas mūsu sadarbības partneriem — reģionu galvenajām bibliotēkām: Valmieras Integrētajai bibliotēkai, Krāslavas novada centrālajai bibliotēkai, Saldus pilsētas bibliotēkai, Jūrmalas Centrālajai bibliotēkai, kā arī tiek pagarināti lasīšanas termiņi pārējām bibliotēkām, kurām audiogrāmatu kopas bija izsūtītas jau agrāk.

Tiek pārreģistrēti visu 40 bibliotēkas ārējo apkalpošanas punktu lasītāji. Lasītājiem attālināti tiek sniegtas konsultācijas par e-kataloga lietošanu, savukārt bibliotēkas ārējo apkalpošanas punktu un publisko bibliotēku pārstāvjiem par sadarbības organizācijas jautājumiem.

Turpinām saņemt jaunākos preses izdevumus un gatavot ikmēneša audiožurnālu «Doma». Atlasām un uzkrājam interesantākos rakstus nolasīšanai Stazdumuižas radio.

Piedāvājam iespēju klausīties Rūdolfā Blaumaņa stāstu un noveļu lasījumus no bibliotēkas krājuma literatūras klasikas pūra. Katru dienu mūsu bibliotēkas *YouTube* kanālā ievietojam kādu Rūdolfā Blaumaņa

stāstu vai noveļu, kas 1998. gadā mūsu bibliotēkā ieskaņota audiogrāmatā Ulda Deisona lasījumā. Esam iesaistījušies arī KM Informatīvajā kampaņā #Ēkultūra, lai nodrošinātu ikvienam iespēju baudīt šīs grāmatas attālināti, paliekot mājās.

Tifloloģijas sektorā noris darbs pie tematisko mapju sakārtošanas un sistematizēšanas, kam ikdienas darba dunā ne vienmēr atliek pietiekami daudz laika. Tifloloģijas krājumā pavisam kopā ir 43 tematiskās mapes, bet vairāk par 30 gaida savu sakārtošanas kārtu. Šajās mapēs ir apkopota dažāda veida informācija — plašs vēsturisks materiāls par neredzīgo dzīvi, viņu izglītošanu, par dažādiem neredzīgo raksta veidiem, to izveidotājiem, neredzīgo autoru daiļdarbi, literatūra par tiflopedagoģiju, tiflosurdopedagoģiju, tiflotehniku, acu slimībām, neredzīgu cilvēku sporta aktivitātēm, sociālajām problēmām, sociālās aprūpes un rehabilitācijas jautājumiem, cilvēku ar invaliditāti tiesībām un integrāciju sabiedrībā u.c. tēmām.

Tāpat arī tiek gatavota jauna virtuālā izstāde «Neredzīgo sporta veidi», kas ir veltīta Starptautiskajai sporta dienai 6. aprīlī.

Radošums nedrīkst apsīkt arī šajos ne-standarta apstākļos, tāpēc tiek piefiksētas idejas, kuras varētu noderēt nākamo pasākumu organizēšanā un jaunā informatīvā bukletīna par Tifloloģijas sektoru izveidē.

Aicinām lasītājus būt pacietīgiem un tiksimies drīz!

DURVIS UZ PIELĀGOTĀS INFORMĀCIJAS PASAULI VĒRTAS PLAŠĀK

Uģis Skuja
IT speciālists

2020. gada sākumā Latvijas Neredzīgo bibliotēka iestājās Pasaules Intelektuālā

īpašuma organizācijas (*WIPO — World Intellectual Property Organization*) izveidotajā Pieejamu grāmatu konsorciņā (*ABC — Accessible Books Consortium*), kas dod iespēju starptautiski apmainīties ar

pielāgoto informāciju dažādos elektroniskos formātos. Lai nodrošinātu efektīvu informācijas apmaiņu, ABC ir izstrādājis globālo grāmatu servisu — platformu, kas ietver kopīgu pielāgoto resursu katalogu. Sākot ar 3. martu, arī Latvijas Neredzīgo bibliotēkas katalogs ir integrēts šajā platformā, kurā piedāvājam ap 1500 mūsu veidoto audio-grāmatu latviešu un krievu valodā.

Kādas iespējas sniedz globālais grāmatu serviss?

Pamatā šis serviss nodrošina trīs funkcijas: meklēšanu kopkatalogā, grāmatu nosūtīšanu, kā arī grāmatu pieprasīšanu un saņemšanu no citām organizācijām. Izmantojot šo servisu tiek vienkāršots arī starptautisko autortiesību jautājums. Ja abas organizācijas, kas vēlas apmainīties ar pielāgoto informāciju, atrodas valstīs, kas ir parakstījušas Marrākešas līgumu, tad informācijas apmaiņai nav šķēršļu. Bet, ja informācijas pieprasītājs atrodas ārpus šo valstu loka, tad WIPO pārbauda autortiesību situāciju konkrētajam darbam. Tas bibliotēkai dod iespēju nodrošināt divus pakalpojumus — netieši apkalpot mūsu tautiešus ar redzes problēmām vai citiem lasīšanas traucējumiem ārvalstīs un piedāvāt mūsu lasītājiem pieeju plašam pielāgotās literatūras klāstam svešvalodās no visas pasaules.

Lai saņemtu mūsu piedāvātās audiogrāmatas ārvalstīs, lasītājam ir jāvērsas tuvākajā šīs valsts bibliotēkā vai organizācijā, kura ir ABC biedrs. Pilns saraksts ar šīm organizācijām atrodams tīmekļa vietnē <https://www.accessiblebooksconsortium.org/globalbooks/en>

Kāda informācija tajā ir pieejama?

Globālā grāmatu servisa katalogā šobrīd ir reģistrēti vairāk nekā 600 000 nosaukumu, tostarp 400 000 audiogrāmatu DAISY formātā, 20 000 audiogrāmatu MP3

formātā, 95 000 teksta grāmatu DAISY formātā, 78 000 elektronisku Braila grāmatu, 14 000 elektronisko grāmatu citos formātos un 7000 Braila nošu.

Šobrīd lielākais grāmatu skaits ir pieejams angļu (153 000), franču (98 000), zviedru (89 000), nīderlandiešu (66 000) un spāņu (41 000) valodās. Krievu valodā pieejamas tikai 600 grāmatas, jo lielākā bibliotēka (Krievijas valsts Neredzīgo bibliotēka) vēl nav veikusi kataloga integrāciju šajā servisā. Pasaules bibliotēkas piedāvā plašu pielāgotās informācijas klāstu, sākot ar daiļliteratūru līdz pat mācību grāmatām.

Kā es varu saņemt grāmatu no globālā grāmatu servisa?

Kopējais grāmatu katalogs nav publiski pieejams, tādēļ visas darbības ir jāveic caur bibliotēku.

Ja Tevi interesē kāda autora darbi vai kāda konkrēta grāmata, tad nodod šo informāciju mūsu bibliotekārēm klātienē, rakstot e-pastu vai zvanot. Neaizmirsti norādīt arī vēlamo formātu un valodu, citādi negaidīti vari arī saņemt interesantu korejiešu Braila grāmatu. Tālāk mēs pārbaudīsim, kas ir pieejams katalogā, un izveidosim pieprasījumu. Ja kāda organizācija jau iepriekš bija šo grāmatu pieprasījusi, tā nekavējoties būs pieejama lejupielādei, bet pretējā gadījumā var nākties gaidīt vairākas dienas, līdz pieprasījums tiks izpildīts un faili augšupielādēti. Tikai tad mēs varam šo grāmatu lejupielādēt un nogādāt Tev, lasītāj. To arī var izdarīt klātienē — iekopējot zibatmiņā, vai arī attālināti — nosūtot uz lasītāja e-pastu saiti, kas darbojas 4 nedēļas.

Marrākešas līgums dod likumiskos rīkus, lai uzbūvētu šo starptautisko pielāgotās informācijas transportēšanas sistēmu. Durvis uz pasauli ir vaļā — atliek tikai tās izmantot.

AR UGUNI SIRDĪ

Herma Cīrule

Braila raksta nodaļas maketētāja

Tikko Braila rakstā ir iznākusi viena no Latvijas publicistes, rakstnieces, žurnālistes un sabiedriskās darbinieces Marinas Kosteņeckas grāmatām «Mans XX gadsimts» (5 sējumos). Informācija ir tik bagātīga, ka šajā rakstā to varēšu ietvert tikai nelielā apjomā, kaut arī ir tik daudz, ko gribētos pateikt, tik daudz ko vēlētos citēt no šīs grāmatas. Varbūt toreizējie notikumi būs tuvāki tai paudzei, kura to visu ir piedzīvojusi un tie uzjundīs arī pašu atmiņas.

Šo grāmatu izlasīju ar lielu interesi. Vēl jo interesantāk tas bija tāpēc, ka autore it kā noberž gadu sūbējumu, liekot iemirdzēties atmiņām, jo tas ir arī *mans* XX gadsimts. Tāpat kā lielai daļai cilvēku toreiz, arī man autore bija (un joprojām ir) cilvēks ar lielo burtu — pāri valodu, varu un tautību barjerām. Tolaik es kāri tvēru katru viņas rakstu. Ar lielu interesi izlasīju visu, kas nonāca manās rokās.

Šķiet neticami, ka tik daudz kas var satilpt viena cilvēka dzīvē. Nezinu piemērotākus vārdus kā dzejnieka Māra Čaklā dzejas rindas, kas publicētas šīs grāmatas pirmajā lapā:

Es esmu bagāts.

Man pieder viss, kas ar mani ir noticis.

Grāmata tapusi savdabīgā formā: kā dialogs interneta skaiņā ar žurnālistu un producentu Georgu Stražnovu, kurš ierosinājis autorei savas atmiņas iekļaut grāmatā.

Kā lasām grāmatas anotācijā, Marina Kosteņecka ir bijusi skolotāja Čukotkas ganiem un dzīvojusi ar viņiem pārvietojamā jarangā (kupolveida telts, kur kārtīm pa virsu pārklātas briežādas). Viņa bijusi Rīgas Medicīnas institūta studente, gan tikai pāris gadu, jo tas nav bijis viņas aicinājums. Bijusi Literatūras institūta Augstāko literāro kursu klausītāja Maskavā, mācījusies Starptautiskajā Rāmakišnas Misijas Kultūras institūtā Indijā un bijusi komandējumā uz Černobiļu pēc tur notikušās kodolkatastrofas. Kopā ar citiem Latvijas radošās inteliģences pārstāvjiem gatavojusies Atmodai un piedalījies Tautas frontes veidošanā, bijusi tās valdes un domes locekle, ievēlēta par PSRS Augstākās Padomes deputāti, piedaloties cīņā par Latvijas neatkarības atjaunošanu jau Augstākās Padomes locekles statusā Kremļī.

Turpinājums nākamajā numurā!

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīzīte**

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā Jauniegvumi

Tāl. 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.